

og at den særlig var bleven støttet ved Resultaterne af Gjødningsforsøgene paa Landbohøjskolen.

Præsidenten takkede Foredragsholderen for hans Foredrag og for den Flid, hvormed han i det Hele søgte at bringe Klarhed tilveje i de kunstige Gjødningers Virkemaade. Det var af Betydning, at de praktiske Landmænd fik at vide, hvorledes Forholdene vare paa dette Omraade, for at de, saa længe der, som det fremgik af Diskussionen, var Usikkerhed tilstede, kunde være lidt varsomme med Hensyn til Anvendelsen af Kapital i denne Retning.

Det Kgl. Landhusholdningsselskabs

Bestyrelsesraad afholdt Møder den 19de og 20de Maj, i hvilke der deltog 27 Medlemmer, og hvor der bl. a. forhandlede og toges Beslutning om følgende Foranstaltninger af mere almindelig Interesse.

Landmandsmøde 1888.

Som bekjendt blev det 1882 besluttet, at den 16de danske Landmandsforsamling skulde afholdes i Næstved 1888. Da Industriforeningen senere har besluttet samme Aar at afholde en nordisk Industriudstilling i Kjøbenhavn i Anledning af dens 50 Aars Jubilæum, der tilmed falder sammen med Hundredaaret for Stavnbaandets Løsning, var der paa Foranledning modtaget en Skrivelse fra de samvirkende søllandske Landboforeninger om, at man i Sydsjælland og Næstved ønskede Afholdelsen af den 16de danske Landmandsforsamling i Næstved udsat til 1890 eller 1891, hvorved Muligheden aabnedes for, at der extraordinært kunde afholdes et større Landmandsmøde i Kjøbenhavn 1888, der da ligesom den paatænkte Industriudstilling maatte søges støttet ved ekstraordinære Midler; en saadan Beslutning vilde ifølge tidligere Præcedents og paa Foranledning kunne tages af Bestyrelsesraadet, saa at Indkaldelse af en Delegeretforsamling i saa Fald ikke vilde være nødvendig. — Ved Siden heraf var modtaget en Ind-

bydelse fra Industriforeningen til Landhusholdningsselskabet om at vælge Delegerede til den Komite, som for Tiden dannes for at varetage Ordningen af Industriudstillingen 1888. Efter en udførlig Forhandling, — hvor der rejste sig Stemmer dels for at udsætte Næstvedmødet, dels for at fastholde det til 1888, dels for at søge det ophævet og forlagt til Kjøbenhavn, dels for at der kun skulde være Landmandsmøde i Kjøbenhavn 1888, saafremt der blev Industriudstilling, og dels for at der uanseet dette burde holdes Landmandsmøde i Hovedstaden 1888 til særligt Minde om Stavnbaandets Løsning, og eftersom man kun ved et Møde i Landets Hovedstad kunde vente at komme i den frugtbare Vexelvirkning med Udlandet, som intet Landbrug i Længden kan undvære, naar det ikke skal udsættes for at stagnere — nedsattes et Udvalg, der den følgende Dag forelagde et Forslag, som efter en Ændring i Redaktionen vedtoges enstemmig, idet dog 5 undlod at stemme, saalydende:

•Paa Grund af en fra Kjøbenhavns Industriforening gennem det kongelige danske Landhusholdningsselskab modtagen Indbydelse til det danske Landbrug, om at der ved Siden af den nordiske Industriudstilling, der agtes afholdt i Kjøbenhavn 1888, tilvejebringes en fyldig Fremstilling ogsaa af de nordiske Landes Agerbrugs Frembringelser og Hjælpe-midler, og i Henhold til en Skrivelse af 15de Maj fra de samvirkende sællandske Landboforeningers Bestyrelse, der, efter Forhandling med Repræsentanter for Sydsællands Landbrug og Næstved By, maa anse det rettest og værende i alle Parters Interesse, at Afholdelsen af den 16de danske Landmandsforsamling i Næstved udsættes til 1890 eller 1891, — beslutter Bestyrelsesraadet i Betragtning af den Betydning, som en nordisk Udstilling af den paa-pegede Art maa siges at have for vort Fædreland, at Indbydelsen modtages, og at den 16de danske Landmandsforsamlings Afholdelse udsættes indtil videre, dog ikke senere end til Aaret 1891. — Som Følge heraf udsættes det til Sommer sammenkaldte Delegeretmøde indtil videre. — Det overdrages Landhusholdningsselskabets Delegerede til Industrikomiteen, for saa vidt de maatte finde Forholdene egnede dertil, at foranstalte det videre Fornødne med Hensyn til Afholdelsen af et selvstændigt Landbrugsmøde ved Siden af Industriudstillingen.«

Som Delegerede til Industrikomiteen valgtes enstemmig to af Landhusholdningsselskabets Præsidenter samt

Formændene for de landøkonomiske Fællesforeninger i Jylland, Sølland og Fyen; dog saaledes, at Valget følger Stillingerne og ikke Personerne. I Komiteen indtraadte da Greve Danneskjold-Samsøe, Docent Fjord, Kammerherre Lüttichau og Wedell-Wedellsborg samt Hofjægermester Vind. Tillige udtaltes Ønsket om at ogsaa Selskabets Sekretær erholdt Plads i Komiteen. — Ved Industrikomiteens første Møde d. 13de Maj valgtes da tillige Sekretæren, Capitain la Cour, ind i Komiteen.

Landbrugsdirektorat etc.

Fra Foreningen af jydsk Landboforeninger var til Conseilspræsidiets rettet en Henvendelse om Oprettelsen af et Landbrugsdepartement eller Direktorat, hvilken Henvendelse den nævnte Forening havde anmodet Landhusholdningsselskabet og de øvrige Fællesforeninger om at tiltræde. Her forelaa nu Spørgsmaal om, hvorledes Landhusholdningsselskabet skulde stille sig til Sagen. Af det indledende Foredrag fremgik det, at Tanken med Oprettelsen af dette Direktorat kun var at skabe et Led indenfor Regjeringen, der kunde være Landbruget til Hjælp paa ethvert af dets Omraader, men ikke at holde de frivillige Kræfter tilbage, der navnlig gennem Landboforeningerne, Fællesforeningerne og Landhusholdningsselskabet hidtil havde støttet Landbruget og væsentlig bragt det til den Højde, hvorpaa det nu staaer i Danmark. Herimod indvendtes, at et slikt Direktorat maaske kunde være nødvendigt i andre Lande med store Statsbevillinger til Landbruget, men hvor man som her kun anvendte lidt af Statsmidler i den Retning var det ikke nødvendigt, saa længe der tilbød sig frivillige Kræfter at arbejde for Landbruget, og fra flere Sider fremhævedes Landhusholdningsselskabets Virksomhed i saa Henseende, idet man oplyste, at de ledende Mænd i flere af de Lande, der havde Landbrugsdirektør eller Landbrugsminister, stadig henviste til Danmark, hvor Landbruget i de sidste Tider havde været i en heldig kraftig Udvikling, væsentlig fremkaldt eller støttet af frie Kræfters Virksomhed og af de Foranstaltninger, Landhusholdningsselskabet havde iværksat, saasom et rationelt Mejeribrug, Kvægudførsel til England, Ansættelse af Konsulenter, praktisk Uddannelse af Landvæsenlærlinger o. s. v. En Taler mente, at en Institution som et Landbrugsdirektorat vilde svække Landhusholdningsselskabets

ligesom ogsaa, om end i mindre Grad, de samvirkende Landboforeningers Betydning, medens en anden Taler derimod mente, at en saadan Direktør tvertimod vilde bidrage til et forøget Samarbejde mellem et udvidet Præsidium for Landhusholdningsselskabet og Regjeringen. Fra flere Sider hævdedes stærkt Ønskeligheden eller Nødvendigheden af at have Fagkundskaben repræsenteret i Departementet, i hvilket en altfor stor Mængde heterogene Sager nu vare henlagte under en enkelt Mands Ledelse og væsentlige Afgjørelse, hvorfor det var vanskeligt eller umuligt at finde den ønskelige Indsigt paa alle foreliggende Omraader; men medens dette havde ført de oprindelige Forslagsstillere til at ønske et selvstændigt Landbrugsdirektorat, fremhævedes fra den anden Side, at man hellere skulde søge den tilstedeværende Mangel afhjulpen ved et under Ministeren sorterende Landbrugssekretariat, der, ved Siden af at være Ministeriets umiddelbare sagkyndige Raadgiver i Landbrugsspørgsmaal af mindre Betydning, vilde være i Stand til at paavise, ved hvilke af de bestaaende Landbrugsinstitutioner eller ved hvilke andre Midler de større til Ministeriet kommende Landbrugsspørgsmaal eller Opgaver bedst lade sig belyse og besvare, ligesom ogsaa Bearbejdelsen af det indkomne Materiale maatte kunne besørge i et saadant Landbrugssekretariat; man ønskede med andre Ord Initiativet til og Løsningen af Landbrugets Opgaver vedblivende paa de Steder, hvor det hidtil havde været, men ønskede tillige en sagkyndig Støtte for Landbruget i Administrationen. — Skjøndt Meningerne saaledes vare meget ulige, vare dog Mange af den Anskuelse, at der maatte kunne komme noget ud af det stillede Forslag ved Samarbejde fra forskjellig Side, naar det samtidig kunde tages under Overvejelse, at gennemføre de nødvendige Ændringer i Landhusholdningsselskabets Organisation for at sætte dette i Stand til i fuldere Maal end hidtil at kunne være ansvarsbærende og ansvarhavende Raadgiver for Regjeringen i Landbrugsspørgsmaal. Det besluttedes derfor enstemmig at nedsætte et Udvalg til videre Behandling af de fremsatte Forslag, og den følgende Dag valgtes hertil Selskabets Præsidium og Sekretær samt d'Hrr. Hofj. Friis, Prof. Segelcke, Etatsr. Valentiner, Hofj. Vind og Godsejer Ingerslev, og da den sidstnævnte var fraværende, valgtes som Suppleant i hans Sted, saafremt han frabeder sig Valget, Forp. Bokelmann.

Fra Regjeringen var der tilstillet Landhusholdnings-selskabet til Betænkning et af den jydsk Fællesforening stillet og af den fynske tiltraadt Forslag om en Forøgelse af Statens Bidrag til Hingste- og Dyrskuer, saa at der fremtidig skulde anvendes 50,000 Kr. til Distrikts-hingsteskuer paa samme Maade, som de 30,000 Kr. hidtil, 50,000 Kr. til Distriktstyreskuer, og indtil 110,000 Kr. skulde med visse Indskrænkninger fordeles mellem Landbo-foreningerne i Forhold til, hvad hver enkelt af disse anvender til landøkonomisk Brug. Af de 110,000 Kr. skulde mindst $\frac{3}{5}$ anvendes til Præmier paa 200, 100 og 50 Kr., medens $\frac{2}{5}$ kunde anvendes dels til Præmier og dels til andre landøkonomiske Formaal efter Foreningens egen Bestemmelse. Dette sidste Punkt var væsentlig kommen ind i Forslaget af Hensyn til de Foreninger, der ikke afholde Dyrskuer; men det urgeredes stærkt fra flere Sider, at da disse Penge altsaa vilde kunne benyttes i helt andre Øjemed end til Husdyrbrugets Fremme, vilde de ikke saaledes som de andre Beløb kunne ventes bevilgede som et Tillæg til Husdyrloven af 1880, og man maatte frygte for, at Regjering og Rigsdag ikke vilde tage Hensyn til et Forslag, der paa en ikke klar Maade og under Husdyrlovens Flag vilde medføre en Statsbevilling til almindelig Brug og ikke i bestemt angivne Øjemed; Landhusholdningsselskabet burde derfor være varsomt med at anbefale denne Side af Sagen i dens nuværende Form. Det besluttedes derfor, at nedsætte et Udvalg til Sagens videre Behandling enten i Mødet næste Dag eller til det Møde, Bestyrelsesraadet ifølge Lovene skal afholde i Aarets sidste Halvdel, og til det Udvalg henvistes ogsaa efter en kort Ordvexling et Andragende til Regjeringen fra de samvirkende Landboforeninger i Sælland Stift om et Statsbidrag af 12,000 Kr. til Amtskonsulenter for »Foreninger til Kvægavlens Fremme« i Sællands Stift, om hvilket Andragende Regjeringen havde anmodet om Landhusholdnings-selskabets Betænkning.

Til dette Udvalg valgtes: Forp. Bokelmann, Insp. Buus, Forst. Hansen, Kons. Jessen, Etatsr. Mourier-Petersen og Godsejer P. Neergaard.

Da dette Udvalg den følgende Dag kun saa sig i Stand til at afgive en foreløbig Betænkning uden Motivering om den første Sag, og tillige at maatte henvise den sidstnævnte Sag til videre Forhandling i selve Bestyrelsesmødet, besluttedes det, at overdrage Udvalget at arbejde

videre paa det jydsk Forslag, saa at der kunde foreligge bestemte Forslag til næste Bestyrelsesmøde. Forhandlingen angaaende det sællandske Forslag vedrørende Konsulentvirksomheden endte med den enstemmige Vedtagelse af, at Foranstaltningen ikke burde gennemføres provinsielt men for hele Landet, hvorfor Landhusholdningsselskabet burde tage under Overvejelse, paa hvilken Maade en fyldig Konsulentvirksomhed i Almindelighed kunde fremkaldes her i Landet, særlig naar denne, som ansaaes ønskeligt, støttede sig til den faglige Konsulentvirksomhed, der allerede i lang Tid havde været iværksat af Landhusholdningsselskabet paa vigtige Omraader, og som lidt efter lidt søgtes videre udviklet.

Af de Meddelelser, der af Præsidiets gaves Bestyrelsesraadets Medlemmer, skal nævnes de Betænkninger, som Selskabet i Aarets Løb har afgivet til Regjeringen, angaaende: Laboratorier i Kolding og Odense, — Kontrol ved Tilvirkning af og Handel med Kunstmør, — Statsbidrag til Ødelæggelse af Oldenborrer og disses Larver, — Bortfjernelse af Ukrud fra Jernbanens Terrain, — Principerne for Fordelingen af Statsbidraget til Huslodders Præmiering, — Understøttelse til Dansk Frøkontrol — og Understøttelse til Foreningen til Kulturplanternes Forbedring.

Tillige meddelte Præsidiets, at det Classenske Fideikommiss havde tilsagt at støtte Selskabets konsultatoriske Virksomhed paa Husdyrbrugets Omraade med 2000 Kr. aarlig i de 3 Aar 1885, 1886 og 1887.

Fra Medlemmernes Side opfordredes Præsidiets til i Anledning af et af Konsulent Stein stillet Forslag at have Opmærksomheden henvendt paa Undersøgelse af Staldgjødning, opbevaret og behandlet paa ulige Maade, og til at opfordre Cand. polyt. Bøggild, der for Tiden rejser i Udlandet for at uddanne sig i Mejeribrug, til at have sin Opmærksomhed særlig rettet paa de Midler, der i Udlandet benyttes til Uddannelse af det nødvendige Mejeripersonale, samt ved sit Besøg i England at gjøre sig vel kjendt med de engelske Smørmarkeder.

Agerdyrkningsberetning

fra Midten af Juni.

Det er længe siden, der i det Hele taget har staaet saa smuk en Vintersæd paa vore Marker som for nærværende Tid, og de Klager, der komme frem, gaa ligesaa ofte i Retning af, at Sæden er for svær, som at den er for let og tynd. Som meddelt i forrige Agerdyrkningsberetning havde baade Efteraar og Vinter været særlig gunstige for Sæden, og navnlig vilde Rugen mange Steder være bleven alt for stærk, hvis ikke den Kulde, ofte medførende Nattefrost, der raadede i sidste Halvdel af April og ind i Maj, havde hæmmet dens Udvikling og vel ogsaa sine Steder trykket den mere end ønskeligt. Da det milde Vejr med Regn indfandt sig senere i Maj, udviklede Rugen sig atter stærkt; ikke faa Steder blev den slaet i Leje af stærke Hagl- og Tordenbyger, inden den endnu var skreden, og endnu stærkere efter at den var skreden; især voldte de stærke Byger, der den 7de, 8de og 9de Juni trak hen over den sydlige Del af Landet, en Del Skade i denne Retning, idet Blomstringen, som endnu ikke var gaaet for sig, derved vanskeliggjordes. Ikke faa Steder er den Rug, der kastedes i Leje inden Skridningen og ikke senere vilde rejse sig, afhugget og brugt til Grønfoder, medens Jorden da hurtig er pløjet og tilsaaet med Vaarsæd, tilplantet med Roer el. lign. Paa lette og kolde Jorder staaer Rugen tynd, især hvor den er saaet sent, og navnlig har den paa disse Jorder lidt meget af de heftige Storme, der slede de fremskredne Ax i første Halvdel af Juni. Ogsaa

for Hveden havde Efteraar og Vinter været heldige, og mærkede den end, ligesom Rugen, til Kulden og Nattefrosten sidst i April og først i Maj, saa at den paa sine Steder fik et daarligt og rødligt Udseende, saa tog den paa den anden Side ogsaa ligesaa stærkt Opsving, da Varmen og Regnen kom, og staaer nu i Regelen meget godt. Dette gjælder især Square-head Hveden, der iaar er saa lovende som nogensinde, og som paa Grund af sin Stivhed heldig modstaaer de stærke Bygers Slag, men ogsaa de ældre Hvedarter, der stode noget svagere i Foraaret, ere senere groede godt sammen og ville ventelig faa Bugt med den Agerkaal, der iaar ligesom ifjor har overvintret i ikke ringe Mængde.

Vaarsæden blev lagt under særdeles gode Vilkaar i et Sædebed, der vel ikke var vinterskørnet af Frosten, men som alligevel paa Grund af det tørre Vejr, der havde raadet gennem Marts, var særdeles bekvem, og som faldt smuldrende og let for Harven, især hvor man saa tidlig som muligt havde givet Jorden et Par Overtræk med en let Harve for at hindre Skorpedannelse ved den temmelig stærke Foraarstørring. Arbejdet gik derfor hurtig fra Haanden, og paa sine Steder blev al Vaarsæden lagt i Løbet af 14 Dage. Den tidlig lagte Sæd laa længe i Jorden, indtil 3 Uger, dels paa Grund af Kulden, dels fordi stærke Regnskyl paa sine Steder sammensloge og en paafølgende tørrende Blæst skorpede Jorden, saa Opløbet af Sæden paa saadanne Steder blev mangelfuld, især af Havren, der mælkede ud og raadnede; — paa mange Steder, om end især paa mindre vel behandlede Jorder, havde den nys fremspirede Sæd derfor et tarveligt, mat, endog gulligt Udseende i Begyndelsen af Maj; og naar man ved Siden heraf ofte saa Ukrudet, der havde bredt sig saa stærkt i de to foregaaende tarvelige Aar, myldre frem og brede sig trods det kølige Vejr, og man tilmed ikke faa Steder saa Sæden trykkes og gulnes af Orm- og Larveangreb, saa forstaaes det, at Udsigterne en lille Tid vare mindre gode. Men det derefter indtrædende særdeles gunstige Vejr med Mild-

hed og jævnlig Regn bedrede i høj Grad Vaarsædsmarkerne, og kun paa kraftsløse, slet behandlede Marker, eller paa meget urene og kolde Jorder, eller hvor Larverne havde faaet stærk Overhaand, seer man nu simpel Vaarsæd, medens denne ellers de fleste Steder staaer lovende, ofte endog meget lovende, og det saavel for Byggets og Havrens som for Bælfrugternes Vedkommende. Dog maa her føjes til, at paa høje og lette Jorder have Stormene i denne Forsommer gjort mere end almindelig Skade, og det saavel de Storme, der kom, inden Sæden spirede frem, og som blæste Jorden fra Kjærnen, især paa de strax efter Saaningen tromlede Jorder, saa man flere Steder maatte nedharve Sæden paany, hvilket selvfølgelig var misligt, hvor den allerede for en Del var spiret, ligesom ogsaa de ualmindelig stærke Storme, vi have havt i første Halvdel af Juni, have gjort kjendelig Skade ved stærkt at slide den unge Sæd. Medens Beretningerne fra de sydlige Øer fremhæve, at den først lagte Sæd, endog fra Slutningen af Marts, staaer bedst, lyde derimod Beretningerne fra Thy og det nordvestlige Jylland paa, at den i de senere Aar hos dygtige Landmænd med gode, velbehandlede Jorder fæstnede Erfaring om, at den sildige Saatid, fra Begyndelsen af Maj, er den heldigste, ogsaa stadfæster sig iaar. — Radsaeningen vinder lidt, om end langsom Udbredelse. Hidtil har det navnlig været paa de bedre Jorder, at den havde vundet lidt Indgang; i en Beretning fra det sydlige Jylland skrives imidlertid: «Radsaeningen egner sig rigtig godt for de lettere Jorder, selv om man ikke benytter den Lejlighed, man har, til at rense Jorden under Afgrødens Væxt. Ved at komme i ordentlig Dybde og blive trykket fast, ligger Sæden helt anderledes sikkert, end hvor den blot nedharves, mod at blæses bort af Storm, som ellers ofte paa en ublid Maade tumler med den nylagte Sæd».

Roerne ere lagte under ligesaa gunstige Vilkaar som Vaarsæden, eller vel endog endnu heldigere, eftersom de først bleve lagte sidst i April og ind i Maj. De ere da ogsaa de allerfleste Steder fremspirede særdeles godt, om

end lidt langsomt, og staa i Regelen med fulde Rader uden Spring. Ganske vist klages i enkelte Beretninger over mangelfuld Spiring, men denne kan da enten henføres til, at man med Tromlen paa vaad Jord har fæstnet denne for meget over Frøet, eller til Benyttelsen af daarligt Frø, — og der haves Exempel paa, at en hel Egns Roemarker ere spirede slet, ventelig paa Grund af det dér forhandlede slette Frø. — Ukrudet melder sig selvfølgelig i stor Mængde og vil kræve en Del Arbejde; desværre gjør man sig ofte dette besværligere end nødvendigt, idet man forsømmer den tidlige Hakning, hvorved Roerne sættes en Del tilbage i deres Udvikling, og det fremtidige Rensningsarbejde besværliggjøres. — Plantningen af Roerne, der gaaer for sig i disse Dage, har ogsaa, hvor Stormene ikke have tørret for stærkt, ret gunstige Vilkaar, idet Vejret nu er fugtigt og køligt.

Græsmarkerne vise sig meget forskellige, ikke blot i de enkelte Egne, men ogsaa paa Gaarde liggende umiddelbart ved hinanden. Dette hidrører navnlig fra, hvorvidt Kløveren gik bort ifjor Sommer eller ikke, og dette kan atter være betinget af en ulige Saatid eller Behandling med Harve og Tromle ved Frøets Saaning; men foruden denne Omstændighed har selvfølgelig ogsaa Markens Kultur og Gjødningskraft, om der blev eftersaaet Græsfrø i Efteraaret, Markens Pleje i det Hele taget en væsentlig Indflydelse paa den nuværende Tilstand. Vinteren var ret gunstig, Marts mindre gunstig for Kløvermarkerne; midt i April saa det ud til, at der skulde faaes tidligt Udslag; saa kom den kolde Periode, der stærkt trykkede Græsset, og først efter Varmen i Maj bedredes dette, saa Udslaget kunde finde Sted ved sædvanlig Tid. Der stod da paa de fleste Marker en ret god Græsning, om end mange Bøndermarker, navnlig i Fyen, vare tynde og svage, enten paa Grund af Jordens tarvelige Kultur, eller fordi man havde brugt for lidt eller for simpelt Frø eller en uhensigtsmæssig Frøblanding. Naar saadanne Marker give en tarvelig første Græsning, er det let at forstaa, hvor uselt det maa blive ved Sommerens senere Overgræsninger.

I Modsætning hertil træffer man saa smukke Græsmarker, som man ikke har seet i mange Aar, særlig hvor den Virksomhed, der i den senere Tid er udfoldet for Græsmerkernes Forbedring, har vundet Indgang. I nogle Egne, særlig i Slagelse-Skjælskøregnen, træffer man saaledes iaar udmærket smukke enaarige Græsmarker af humleagtig Sneglebælg og italiensk Rajgræs. Ogsaa de smaa Luzerne-marker, som man i de senere Aar hist og her har anlagt, have givet en udmærket 1. Slæt og voxer yppig til næste Slæt. Højbjergningen fra Agrene vil de fleste Steder blive ret rigelig, navnlig i Jylland.

Engene, der altid ere taknemmelige for en mild Vinter, bleve ogsaa holdte stærkt tilbage af Kulden i Maj og af Nattefrosten, men da de mange Steder havde faaet rigeligt Vand, saa at man paa Vandingsengene endog turde tage Kampen op med Nattefrosten, bedrede de sig meget hurtigt, da vi endelig fik mildt Vejr, og paa alle saadanne Steder, særlig i det nordlige og midterste Jylland, love de en god Højbjergning. Paa kolde Mosebundsenge er Græsvæxten derimod vedblivende tarvelig, og i det sydlige Jylland, hvor Engene ikke have faaet tilstrækkeligt Vand, er man ogsaa mindre tilfreds med dem.

Kvæget kom, som nævnt, ikke paa Græs før ved sædvanlig Tid, hvor meget man end længtes efter at kunne slutte Vinterfodringen og den ved de nuværende Produktpriser særlig kostbare Kraftfodring. Hvor man lod sig forlede til allerede at slaa Kvæget ud i Begyndelsen af Maj, overgræssedes hurtig store Arealer, og Engbjergningsarealet formindskedes. Fra den 15.—20de Maj fandt i Regelen Udslaget Sted. Man kommer mere og mere ind paa en delvis Sommerstaldfodring og belaver sig derpaa. Uventet er man hist og her ført ind paa den iaar, idet man, som før nævnt, har fundet det rigtigt at hugge og opfodre den stærkt nedslaaede Rug. I en Beretning fra Horsenseggen skrives herom: «Paa flere Steder har man bødet paa Græsmerkernes sene Udvikling paa en meget heldig Maade, nemlig ved at give Køerne grøn

Rug paa Stalden. Man opnaaede herved, at Køerne kunde blive holdte ved Mælken, samtidig med at man unddrog dem Kraftfoderet, og da de Stykker Rug, som man afhuggede, som Regel vare saa stærke, at man ikke kunde gjøre Regning paa at avle nogen Kjærne, medens man efter Afhugningen kunde benytte Jorden til en anden Afgrøde, f. Ex. Gradet Byg, Vikkehavre eller Roer, saa er det klart, at denne Staldfodring har givet Fordel, saa meget mere som man saa ikke for Mælkeudbyttets Skyld har været fristet til at sætte Køerne ud, saa længe Vejret var koldt, hvilket jo, som bekjendt, ofte har de skadeligste Følger for Kreaturenes Sundhedstilstand».

Mælkeudbyttet har i den forløbne Vinter været ret godt i Forhold til det anvendte Kraftfoder, da Halm og Hø i Sommeren 1884 vare høstede under heldige Vejrforhold; men de lave Priser paa Smør og Ost tilligemed den Omstændighed, at Smørprisen begyndte at falde saa tidlig i Vinter, have kun givet et ringe Pengeudbytte, selv om Svinepriserne forholdsvis have været lidt bedre end ifjor. Fra flere Sider fremhæves det ejendommelige Forhold, at Provinskjøbmændene have betalt selv tarveligt Styksmør til Hjemmeforbrug med samme eller højere Pris end den officielle Topnotering, i Henhold til hvilken de bedre Mejerier erholde Afregning. Det synes kun at kunne forklares ved, at Tilgangen af Styksmør til Byernes Forsyning er bleven for ringe efter Oprettelsen af de mange Fællesmejerier, medens disses Vare gennem den større Smørgrosserer bringes ind paa et Marked, der særlig i den vanskelige Forsommertid har været overfyldt.

Fedningen nævnes dog almindelig som Vinterens simpleste Forretning i Landbruget, skjøndt der ogsaa haves Exempler paa, at der er fedet med Fordel, og det saavel hvor det har været malkende Individuer, der samtidig ere fedede, som hvor det har været ren Fedning af unge Individuer. Dog have disse, selv i heldige Tilfælde, hjembragt 3 à 4 Øre pr. Pd. mindre end ifjor, men Fodringen har paa den anden Side været noget billigere. De fleste

Steder har Fedningen derimod givet et meget slet Resultat, og man kan høre paastaet, at de Fedestalde, hvortil Indkjøbet i Efteraaret skete til høj Pris, ikke have givet noget Vederlag for det anvendte Kraftfoder. — Om Salget paa Markederne i Slesvig af jyske Kreaturer skrives bl. A. i en Beretning fra Thy: »De gode Markeder i Husum, hvortil der herfra føres en stor Del Kvæg, især unge Stude og gamle Køer, maa betragtes som et stort Gode, da der her i Thy endnu sidst i April stod en stor Mængde Kvæg usolgt, som nødvendigvis skulde sælges, og som man selvfølgelig var tilfreds med at kunne sælge, om end Priserne vare en Del vxlende. Prangerne tjente godt paa Mellemandelen, hvortil de ogsaa højlig trængte efter de store Tab, de havde havt i de sidste Aar.«

Læmningen har iaar i Regelen været heldig; der er faldet mange Lam og kraftige Lam. Faarene have gaaet ude en stor Del af Vinteren, altsaa været billige at fodre; Priserne paa Lammene have ogsaa i Forhold til de andre Produkter været ret gode. Derimod have Uldpriserne været simple, endog 10 à 20 Øre lavere end ifjor. Faareholdet taber i de fleste Egne mere og mere sin Betydning.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Esromegnen. Græsmarkerne i Søborg Sø, som begynde at spille en Rolle i Egnens Landbrugsøkonomi, fremvise smukkere Afgrøder end noget tidligere Aar, og den stærkt tiltagende Benyttelse af dem viser bedst, at Omsorgen for Kvægbesætningernes Udvikling og Forøgelse mere og mere vinder Indgang. Den større Del af det modtagne Kvæg er Ungkreaturer, navnlig Kvier, dels fra Egnen, dels indkjøbte paa Fyen. — Prisen for Sommergræsningen er som Minimum 13 Kr. for 200 Pd. modtaget Vægt samt 3 Kr. for hver 100 Pd. derudover.

Et Kreatur paa 300 Pd.	koster	altsaa	16 Kr.	
—	400	—	—	19 —
—	500	—	—	22 — osv.

Forøgelsen i Vægt under Græsningsperioden (midt i Maj til 1ste Oktbr.) var i Gjennemsnit:

For 1880	24, ₃	pCt.	; Prisen pr. Pd.	Tilvæxt blev	16, ₈	Øre
— 1881	32, ₁	—	—	—	—	14, ₁
— 1882	37, ₂	—	—	—	—	11, ₃
— 1883	28, ₇	—	—	—	—	13, ₈
— 1884	28, ₆	—	—	—	—	14, ₄

Fra Jyderupegnen. Gjennemgaaende staaer Vintersæden udmærket godt iaar, kun et enkelt Sted har jeg erfaret, at Rugen staaer daarlig i vor Naboegn. Det er hos en Mand, der ikke opfodrer noget Kraftfoder om Vinteren, men det er jo iøvrigt en Fejl, som Mange endnu have her paa Egnen; maaske er der ogsaa en anden Grund, nemlig, at han aldrig lader Brakken om Sommeren have Ro, og ved saaledes altid at have den aaben for Sol og Luft gaa jo ganske vist mange Næringsstoffer tabt.

Fra Skjælskøregnen. Her paa Gaarden er saaet et lille Stykke ca. 5 Tdr. Land med den alm. kaldede Kæmperug. Den blev i Efteraaret saaet tyndt, 6 Skpr. i Td. Land, og har hele Vinteren seet temmelig ringe ud, baade tynd og med svage Planter; men den har i Foraaret, især i Forsommeren, taget sig op, voxet godt og bredt sig stærkt, saa den staaer nu nok saa godt som den anden Rug og har meget lange Vipper og tegner til at give et stort Udbytte. — I de senere Aar ere mange Roer blevne saaede paa flad Jord, vel især for at kunne benytte Gaardens Radsaamaskine; jeg har hørt, at Udbyttet paa flad Jord er mindre end paa Kamme; selv har jeg ingen Erfaring, da her altid saaes paa Kamme og benyttes en meget god Roesaamaskine, som saaer 2 Rader ad Gangen, fra Rasmussen i Stubbekjøbing. — Jeg har ifjor forsøgt at udlægge en Mark, — som iaar skal slaas og strax derefter brakkes for til Efteraaret at besaaes med Rug — med 10 Pd. humleagtig Sneglebælg og 10 Pd. ital. Rajgræs; det staaer fortrinlig og tegner til at give meget Hø og en tidlig Slæt. Fedningen har iaar været en meget daarlig Forretning, især paa ikke malkende Individier, og selv til den lave Pris

af 24 Kroner pr. 100 Pd. levende Vægt, som har været den almindelige paa gode og unge Udsætterkøer, har Opkjøberen ikke havt nogen Fortjeneste. Paa Gaarde, hvor der har været rigelig med Roer, har Fedning bedst svaret Regning ved et rigeligt Tilskud af Kager, men et bestemt Nettoudbytte kan der vistnok ikke være Tale om til disse lave Priser; Fortjenesten maa vi Landmænd vistnok lade blive i Slagternes Lomme. Hvad derimod angaaer Fedning, eller hvad jeg maaske snarere skal kalde stærk Fodring af malkende Individer, saa har det i det mindste her paa Gaarden ubetinget svaret bedst Regning, og den samme Dom har jeg hørt fra flere Steder. Naar jeg nævner malkende Individer, da tænker jeg paa ældre Udsættere, Overløbere eller Kastere, som i Efteraaret kun havde en ringe Værdi, da Markedet var overfyldt af den Slags. Disse have paa 10 à 12 Pd. Kraftfoder, 1 à 2 Skpr. Roer og lidt Hø daglig givet 18 à 20 Pd. Mælk og vare da ved Udbindingstid, først i Maj, ved meget godt Huld og bleve solgte til ca. 70 Kr. højere Værdi, end de havde i Efteraaret. Dette er naturligvis en mindre god Fedning, men tilsyneladende den mest rentable til disse lave Priser. — Skjønt Smør-, Oste-, Fede- og tildels Svinepriserne ere meget lave, saa er man dog nødt til, for at Landbruget nogenlunde skal betale sig, at forøge sit Ko- og Svinehold saa meget som muligt og holde en langt større Besætning end hidtil. Om man selv skal lægge til, maa bero paa de lokale Forhold.

Fra Nakskovegnen. Landmændene ere mislig stillede overfor de næsten fortvivlede Tyendeforhold. At faa Folk og særlig Malkepiger fra den hjemlige Egn hører næsten til Umulighederne, man maa gennemgaaende søge dem gennem Fæstemændene fra Sverig, hvilket imidlertid ikke er nogen billig Historie; her er saaledes i dette Foraar betalt 37 Kr. i Omkostninger og Rejsepenge for hver Malkepige, der saa skulde have 80 à 85 Kr. i Løn for Sommeren og dertil intet bestille andet end at malke; for et Pars Vedkommende var dette Arbejde endog for anstrængende, saa de en Nat forsvandt. Dette Exempel er langtfra enestaaende, men hører

snarere til Dagens Orden. Sommerlønnen for Karle varierer mellem 110 og 140 Kr. I det Hele taget ere Arbejdsløningerne snarere i Stigning end i Fald og staa ikke i noget passende Forhold til de Priser, Landmanden faaer for sine Produkter.

Fra Langeland. Hvorledes den forestaaende Termin vil forløbe, kan vel ikke endnu forudses. Her er knapt for Penge mellem Mand og Mand selv mod god Sikkerhed, saa meget mærkeligere, som Penge meldes rigelig fra Kjøbenhavn. Her har i mange Aar været betalt meget høje Priser især for mindre Landejendomme, ikke sjældent med 15 à 1800 Kr. pr. Td. Land uden Besætning, saa med nuværende Konjunkturer ville ikke vel funderede Kjøbere til nævnte Landejendomspriser temmelig sikkert komme til at søge Tilskud for at klare sig.

Fra Midtfyen. Det er glædeligt at se, hvorledes de dygtigere Gaardmænd vide mere og mere at komme med paa Husdyrbrugets Omraade. Kvægbesætningerne forøges ofte med Halvdelen af den tidligere Størrelse, og der haves Exempler paa, at saadanne Gaardmænd i en Del af Vinteren have produceret 1 Pd. Smør daglig pr. malkende Ko, noget, jeg aldrig har kunnet naa. Samtidig hermed gaaer Bestræbelsen for at faa Køerne til at kælte tidlig.

Fra Frederitsegnen. Udbyttet af Kvægfodning har været meget forskjelligt; Mange have fodret med større eller mindre Tab, Andre med Fordel; jeg kjender flere Exempler af begge Tilfælde og troer, at ligesom det overhovedet i denne Verden er vanskeligt at opstille noget absolut, gjælder det ogsaa med Hensyn til Fodringen af Kvæg. Hvor Indkjøb er foretaget med Omhu og Dygtighed, og Fedningen er skeet med et forstandig sammensat Foder, dér har den bragt større eller mindre Fordel, sjældent Tab; hvor Indkjøbet er skeet i Flæng og Fodringen efter gamle Principper, dér har den bragt følelige Tab baade for Føder og Afsender. Opkøberne have

vistnok tabt mange Penge iaar, idet Forventningen om bedre Markeder i Foraaret for det meste bleve skuffede.

Fra Vendsyssel. Hestetillæget bliver større Aar for Aar, og det er ikke ualmindeligt at se indtil en Snes Aarsplage samlede hos én Mand. Desværre staaer Kvaliteten her som sædvanlig ikke i Forhold til Kvantiteten. Det er ganske sikkert, at der i Udlandet er god Brug og Efterspørgsel efter »gode« jyske Heste, men Opdrætterne glemme, at Hestene skulle være »gode« for at finde Afsætning; Følgen deraf er, at kun en ringe Procentdel af vore Heste passer for Udlandet, og af daarlige og Mellempågaver vil der snart blive flere, end Landet selv kan forbruge. Det var et sørgeligt Syn paa sidste Hjallerup Marked d. 2den Juni at se det store Tal af Heste, der skulde sælges, og den forsvindende Del, der blev solgt, og særlig iøjnefaldende var den store Mængde af middelmaadige Plage, som forbleve usolgte. Enkelte gode 2 Aars Plage kunde naa til 550 Kr. pr. Stk. og derover; men den største Del var kun 300 à 350 Kr. værd pr. Stk. og altfor faa af dem bleve i udvoxet Stand anvendelige for Udlandet. En Overproduktion af Heste kan saaledes let tænkes, hvis der ikke gjøres energiske Skridt, for at Tillæget kan blive bedre. Det er især de mange daarlige Følhopper, der gjøre Skade, thi endskjøndt Hingstene ingenlunde ere gode, er det dog mest gode Hopper, det skorter paa. Ingen Hoppe burde føres til fremmed Hingst, uden at den var synet og erklæret brugbar af en dertil nedsat Kommission, og ligeledes med Hingstene. Ved store Statstilskud til Landboforeningerne kunde Staten hjælpe paa ved disse Forholdsregler at bekjæmpe disse opstaaede Ulemper.

Fra Mors. Kløveren i anden og navnlig i tredje Græsmark er næsten forsvunden, og da ingen Eftersaaning som Regel har fundet Sted, ville Græsmarkerne om en kort eller længere Tid være utilstrækkelige for Kvæget, og man staaer da ved et af de dyreste Forhold i Landbruget, nemlig at have sine reglementerede 3 à 4 Græsmarker, men ingen rigelig

Græsning —; i én Maaned eller lidt mere kan Kvæget have Overflod deraf, men i den følgende Tid maa det nøjes med Resterne og tære af Kroppen. Nej, Staldfodring er dog trods alt Slid og alle Ulemper et uundværligt Gode, naar man — saavidt Mandens Flid og Driftighed rækker — ønsker at være Herre over at kunne byde sin Besætning en jævn og rigelig Ernæring Aaret rundt.

Fra Esbjergegnen. Der er ikke større Mangel paa Folk, end der plejer, men Forholdet mellem Arbejdsgivere og Folkene bliver løsere og løsere; de løbe, naar de selv finde for godt, af deres Tjeneste, uden at man kan holde dem tilbage eller gjøre dem noget alvorligt derfor. De sørge gjerne for at faa den til Tiden tjente Løn og om muligt noget mere, og saa forsvinde de, uden man véd hvorhen; og selv om man finder dem og søger dem, spilder man sin Tid med Søgmaal, og hvor intet er, har Kejseren tabt sin Ret og Søgmaalsømkostningen tillige. Man skulde synes, at de flove Tider maatte give smaa Folkelønninger, men det er dog ikke Tilfældet her paa Egnen. Igaar var jeg tilfældig i Ribe, hvor der netop var Folkemarked, og Priserne paa en Slætкарl vare fra Mid-sommer d. 25. Juni til Mikkelsdag eller November fra 160 til op over 200 Kr. De fleste af Karlene herfra Vestkysten, som rejse til Ribe Folkemarked, ere Fiskere, og de agte lidt tidligere eller senere at begynde Efteraarsfiskeriet, hvorved de ogsaa pleje at tjene stærkt. Priserne paa Pigerne svare hertil; de ere fra samme Steder og have ogsaa deres Beskjæftigelse ved Fiskeriet Foraar og Efteraar. Paa den Tid af Aaret, i hvilken der ikke kan fiskes, ere de gjerne beskjæftigede med Væven, og Karlene søge Tærskearbejde eller Mærgelgravning, eller hvad andet som kan forefalde. Man skulde ikke synes, at Jordbruget kunde taale saa store Folkelønninger med de smaa Priser paa Landbrugsprodukter.

Fra Bornholm. Naar man i Øjeblikket betragter Markerne, Besætningerne og Landbruget i Almindelighed, det gunstige Vejr, og den gode Behandling, Jorden har faaet, seer

Alt lyst og lovende ud, naar ikke et manglede, nemlig Afsætning for Landbrugsprodukter, men de stadig tiltagende lave Priser, der ere at opnaa for disse næsten af enhver Art, med ringe eller ingen Udsigt til snarlig Bedring, gjøre, at det ligefuldt seer mærkt ud for de Landmænd, der have store Afgifter at svare. At Produktionen er i stærkt Tiltagende, og at de bornholmske Jorder ere gjennemgaaende frugtbare, naar de behandles godt, seer man tydelig af den bestandige Tiltagen i Udførsel herfra og bestandig Trang til flere Dampskibe; for c. 15 Aar siden var her kun ét Dampskib, der gik imellem Øen og Kjøbenhavn; nu er der fire, der alle give Aktionærene godt Udbytte, og der arbejdes nu paa at samle Aktier til at anskaffe 2 endnu; rigtignok ere ogsaa Fragterne navnlig for Kreaturer, Smør og Korn meget for høje, fordi en Overenskomst imellem de 2 Dampskibsselskaber hidindtil har holdt Konkurrencen ude; nu lader det imidlertid til, at denne er brudt, idet begge Bestyrelser vare blevne enige om at slaa begge Selskaber sammen, men da det ene Selskab, hvis Aktionærer mest ere Landmænd, der ivrig arbejdede derimod, fik dette forhindret ved Generalforsamlingens Afgjørelse, lader det til, at dette har forbitret det andet Selskab saa meget, at de nu ville konkurrere ivrig med hinanden, og Landmændene have derved det Haab at opnaa lavere Fragter.
